

ถูกแจ้งความหมิ่นประมาทออนไลน์ สิทธิของผู้ต้องหาและข้อต่อสู้ ตามกฎหมาย

โดย เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะ กรณี การพิจารณาแต่ละเรื่อง ต้องอาศัย
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ [https://
eksiamdefamationlaw.com/articles/accused-online-defamation.html](https://eksiamdefamationlaw.com/articles/accused-online-defamation.html)

สาระสำคัญโดยสรุป

- หมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และ 328 เป็นความผิดอันยอมความได้
ตามมาตรา 333 คดีเริ่มได้ต่อเมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำ
ตามมาตรา 96
- หมายเรียกผู้ต้องหาเป็นขั้นตอนของพนักงานสอบสวน ไม่ใช่คำวินิจฉัยว่ามีความผิด ประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา 134 กำหนดให้แจ้งข้อเท็จจริงที่ถูกล่าห่อนแจ้งข้อหา
- ก่อนถามคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ และสิทธิให้ทนายความเข้าฟัง
ตามมาตรา 134/4 ถ้อยคำที่ได้มาก่อนแจ้งสิทธิรับฟังพิสูจน์ความผิดไม่ได้
- การลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานไม่ใช่คำร้องทุกข์ (ฎีกาที่ 6644/2549) และอายุความสามเดือนเริ่ม
นับเมื่อรู้ครบทั้งเรื่องความผิดและตัวผู้กระทำ (ฎีกาที่ 1011/2532)
- พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ใช้กับข้อมูลเท็จ "อันมิใช่การกระทำ
ความผิดฐานหมิ่นประมาท" ข้อหาที่ตั้งขึ้นกับคดีหมิ่นประมาทต้องตรวจทีละข้อ (ฎีกาที่ 2778/2561)

- การยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) เฉพาะข้อหาที่ยอมความได้ ข้อหาอื่นเดินต่อไปได้ตามมาตรา 126
- ฎีกาผูกคดีไว้กับคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย ฝรั่งเศสสนับสนุนอายุความสามเดือนจากวันกระทำและให้แจ้งพยานพิสูจน์ความจริงภายในสิบวัน ส่วนอังกฤษยกเลิกความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทแล้ว

ผู้ถูกแจ้งความหมิ่นประมาทออนไลน์มีสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่ชั้นสอบสวน ทั้งสิทธิทราบข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา 134 และสิทธิไม่ให้การตามมาตรา 134/4 ข้อต่อสู้หลัก ได้แก่ ความสมบูรณ์ของคำร้องทุกข์ อายุความ ฐานความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ข้อยกเว้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ถึง 331 และการยอมความ

ลักษณะของคดีหมิ่นประมาทในฐานะความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามมาตรา 328 เป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา 333 พนักงานสอบสวนจะสอบสวนได้ต่อเมื่อ ผู้เสียหายร้องทุกข์ และต้องร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำตามมาตรา 96 เงื่อนไขสองข้อนี้จึงเป็นเรื่องแรกที่ถูกกล่าวหาต้องตรง

โพสต์ ข้อความในกลุ่มไลน์ หรือคลิปที่ใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม เข้าองค์ประกอบของมาตรา 326 เมื่อ “น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” และเมื่อใส่ความด้วยเอกสาร ภาพ หรือ “ตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ” โทษจะสูงขึ้นตามมาตรา 328 เป็นจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท¹ ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์จึงมักถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 328 มากกว่ามาตรา 326

ลักษณะที่ทำให้คดีหมิ่นประมาทต่างจากคดีอาญาทั่วไปอยู่ที่มาตรา 333 ซึ่งบัญญัติว่า “ความผิดในหมวดนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้”² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรียกความผิดประเภทนี้ว่าความผิดต่อส่วนตัว และมาตรา 121 วรรคสองห้ามพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีประเภทนี้ เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ³

ผลต่อผู้ถูกกล่าวหาที่มีสามประการ ประการที่หนึ่ง คำร้องทุกข์ต้องมีอยู่จริงและตรงตามนิยามในมาตรา 2 (7) ประการที่สอง คำร้องทุกข์ต้องยื่นภายในอายุความสามเดือนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96⁴ ประการที่สาม การถอนคำร้องทุกข์ การถอนฟ้อง หรือการยอมความ ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป เงื่อนไข ทั้ง สาม ประการ เป็นกรอบของการต่อสู้คดี ตั้งแต่ ขั้นตอนสอบสวน และ อธิบาย แยก ไว้ใน หัวข้อ ความ สมบูรณ์ของคำร้องทุกข์ และ การยอมความ

หมายเรียกผู้ต้องหาและการแจ้งข้อกล่าวหาในชั้นสอบสวน

หมายเรียก ผู้ต้องหา ใน คดี หนี้นประมาท เป็น ขั้นตอน ของ พนักงานสอบสวน ไม่ใช่ คำวินิจฉัย ว่า มีความผิด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 กำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหา ก่อน แล้วจึงแจ้งข้อหา ผู้ต้องหาจึงมีสิทธิทราบ ว่า ข้อความใด เผยแพร่ทางช่องทางใด และเมื่อใด เป็นฐานของแต่ละข้อหา

คดีหนี้นประมาทออนไลน์ส่วนใหญ่เริ่มจากผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนพร้อมภาพหน้าจอหรือลิงก์ของข้อความ ขั้นตอนฝั่งผู้เสียหายอธิบายไว้ในบทความ การแจ้งความคดีหนี้นประมาทออนไลน์และอายุความ เมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์แล้ว จะเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบในฐานเป็นผู้ต้องหาเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและถามคำให้การ

มาตรา 134 กำหนดลำดับไว้ชัดเจน คือถามข้อมูลบุคคลของผู้ต้องหา “และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ”⁵ ในคดีออนไลน์ ข้อเท็จจริงที่ผู้ต้องหาควรได้รับทราบอย่างน้อยมีสี่รายการ ได้แก่ ข้อความหรือภาพที่ถูกกล่าวหา บัญชีผู้ใช้ที่เผยแพร่ วัน เวลา และช่องทางที่เผยแพร่ และตัวผู้เสียหายที่อ้างว่าถูกใส่ความ ข้อมูลทั้งสี่รายการกำหนดขอบเขตของคำให้การและของพยานหลักฐานที่ฝ่ายผู้ต้องหาต้องรวบรวม

ข้อหาแต่ละข้อ ควรจัดให้ครบตามที่พนักงานสอบสวนแจ้ง เพราะ คดี หนี้นประมาทออนไลน์ มัก ตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา คู่ กับ ข้อหา ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วย การ กระทำความผิด เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ และ แต่ละข้อหา มีผลทางกฎหมายต่างกัน ทั้งเรื่องอัตราโทษและเรื่องการยอมความ ตามที่อธิบายในหัวข้อ การแยกข้อหา

กรณีผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขัง มาตรา 7/1 ให้สิทธิแจ้งญาติหรือผู้ที่ไว้วางใจทราบถึงการถูกควบคุม พบ และปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว และให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำในชั้นสอบสวน⁶

สิทธิของผู้ต้องหาขณะถูกถามคำให้การ

ก่อนถามคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องแจ้งผู้ต้องหาว่ามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้อยคำที่ให้การอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ถ้อยคำที่ได้มาก่อนแจ้งสิทธิเหล่านี้รับฟังพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้

มาตรา 134/3 รับรองว่า “ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้”⁷ และมาตรา 134/4 วางหน้าที่แก่พนักงานสอบสวนให้แจ้งสิทธิสองประการก่อนถามคำให้การ คือสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ กับสิทธิให้ทนายความเข้าฟัง ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การ กฎหมายให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้⁸ การไม่ให้การในชั้นสอบสวนจึงเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย ไม่ใช่การขัดขวางการสอบสวน

มาตรา 134/4 วรรคท้ายมีผลในทางพยานหลักฐาน คือถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้ไว้ก่อนได้รับแจ้งสิทธิ หรือก่อนดำเนินการตามมาตรา 134/1 ถึง 134/3 “จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้” ในคดีหมิ่นประมาทออนไลน์ ข้อเท็จจริงที่มักเป็นประเด็นโต้แย้งคือตัวผู้ใช้บัญชีที่เผยแพร่ข้อความ ยืนยันว่าเป็นเจ้าของบัญชีจึงเป็นคำให้การที่มีน้ำหนักมาก และควรให้หลังจากได้ตรวจพยานหลักฐานทางดิจิทัลของฝ่ายผู้เสียหายแล้ว ประเด็นการพิสูจน์ตัวผู้โพสต์อธิบายไว้ในบทความ หลักฐานดิจิทัลในคดีหมิ่นประมาทออนไลน์

คำให้การที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้ต้องหาใน คดี ประเภท นี้ มัก อยู่ใน สาม เรื่อง ได้แก่ บริบทของข้อความ คือตอบโต้ข้อความใด ในกลุ่มใด และผู้อ่านเป็นใคร ข้อเท็จจริงที่แสดงว่าข้อความ เป็นความจริงหรือเป็นการตีความโดยสุจริต และข้อเท็จจริงเรื่องวันที่ผู้เสียหายรู้เรื่องและรู้ตัวผู้โพสต์ ซึ่งผูกกับอายุความ พยานเอกสารของทั้งสามเรื่องควรรวบรวมไว้ตั้งแต่ชั้นสอบสวน

ความสมบูรณ์ของคำร้องทุกข์และอายุความสามเดือน

คดีหมิ่นประมาทสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 2 (7) กำหนดว่า คำร้องทุกข์ ต้อง กล่าว โดยมีเจตนาให้ ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ การแจ้งไว้เป็นหลักฐานจึงไม่ใช่คำร้องทุกข์ และถ้าไม่ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำ คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96

มาตรา 2 (7) นิยามคำร้องทุกข์ว่าเป็นการที่ผู้เสียหายกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น “และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ”⁹ องค์ประกอบเรื่องเจตนาทำให้การแจ้งความเพียงเพื่อลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ไม่เป็นคำร้องทุกข์ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6644/2549 วินิจฉัยตามแนวนี้ และถือว่าการสอบสวนที่ตามมาภายหลังไม่ชอบ พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้องในฐานความผิดนั้น¹⁰ ผู้ต้องหา จึงควรขอตรวจว่าเอกสารที่ผู้เสียหายยื่นต่อพนักงานสอบสวนเป็นคำร้องทุกข์ หรือเป็นเพียงบันทึกประจำวันเพื่อเป็นหลักฐาน

อายุความสามเดือนตามมาตรา 96 เริ่มนับเมื่อครบสองเงื่อนไข คือ “รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด” คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1011/2532 วินิจฉัยว่าต้องรู้ครบทั้งสองประการ อายุความจึงเริ่มนับ¹¹ ในคดีออนไลน์ วันที่ผู้เสียหายรู้ตัวผู้กระทำความผิดอาจช้ากว่าวันที่เห็นโพสต์ หากบัญชีใช้ชื่อแฝง ฝ่ายผู้ต้องหาจึงต้องหาพยานที่แสดงว่าผู้เสียหายรู้ตัวผู้โพสต์ตั้งแต่เมื่อใด เช่น ข้อความโต้ตอบที่ผู้เสียหายเอ่ยชื่อผู้โพสต์ หรือข้อความที่ผู้เสียหายส่งถึงผู้โพสต์โดยตรง

ถ้าข้อเท็จจริงฟังได้ว่าคดีเป็นอันขาดอายุความตามมาตรา 96 ประเด็นว่าข้อความเป็นหมิ่นประมาทหรือไม่ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไป การนับอายุความจากฝั่งผู้เสียหาย รวมทั้งกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีเอง อธิบายไว้ในบทความ ถูกหมิ่นประมาทออนไลน์ แจ้งความได้ไหม และต้องแจ้งภายในกี่เดือน

การแยกข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญากับข้อหาตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์

ข้อความที่ใส่ความบุคคลหนึ่งทางออนไลน์เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 หรือ 328 ส่วน พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) ใช้กับข้อมูลเท็จที่น่าจะเสียหายแก่ประชาชน “อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท” ข้อหาที่ตั้งข้อขึ้น จึงต้องตรวจองค์ประกอบส่วนภาพตัดต่อเป็นความผิดเฉพาะตามมาตรา 16

พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขโดยฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 กำหนดองค์ประกอบของมาตรา 14 (1) ไว้สามส่วน คือ กระทำ “โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง” นำเข้าข้อมูลที่บิดเบือน ปลอม หรือเป็นเท็จ “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน” และต้องเป็นกรณี “อันมิใช่ การ กระทำความผิดฐาน หมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา”¹² ถ้อยคำ ส่วน ท้าย แยก คดี หมิ่นประมาทออกจากมาตรา 14 (1) โดยตรง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2778/2561 วินิจฉัยตามหลักนี้¹³ ซึ่งวิเคราะห์ไว้ในบทความ เมื่อโพสต์เป็นหมิ่นประมาท ยังผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) หรือไม่

มาตรา 14 วรรคสองมีบทเฉพาะอีกชั้นหนึ่ง คือถ้าการกระทำตาม (1) “มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง” โทษลดลงเป็นจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท “และให้เป็นความผิดอันยอมความได้” ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรานี้กับมาตรา 326 และ 328 อธิบายไว้ในบทความหลัก หมิ่นประมาทกับ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มาตรา 14

ข้อหาที่ต้องพิจารณาแยกต่างหากคือมาตรา 16 ซึ่งเป็นความผิดเฉพาะของการนำภาพของผู้อื่นที่ “เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติมหรือดัดแปลง” เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย มีโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท มาตรา 16 วรรคสามยกเว้นความผิดเมื่อเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมโดยสุจริต และวรรคสี่บัญญัติให้ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้¹⁴

ข้อหาที่ไม่ใช่ความผิดอันยอมความได้ เช่น มาตรา 14 (4) ว่าด้วยข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะอันลามก ไม่ระบุไป พร้อมกับ คดี หมิ่นประมาท คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 4403/2566 วินิจฉัยว่า หมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา 328 กับการนำข้อมูลลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 14 (4) เป็นความผิดต่างกรรมกัน¹⁵ การประเมินผลของการเจรจายอมความจึงต้องทำรายข้อหา ไม่ใช่ประเมินรวมทั้งคดี

ข้อต่อสู้ในเนื้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ถึง 331

ประมวลกฎหมายอาญากำหนดข้อต่อสู้ในเนื้อหาไว้สามมาตรา มาตรา 329 คຸ້ມครองข้อความที่แสดงโดยสุจริตเพื่อป้องกันส่วนได้เสียของตนและการติชมด้วยความเป็นธรรม มาตรา 330 ให้พิสูจน์ความจริงได้ เว้นแต่ เป็นเรื่องส่วนตัว ที่ การพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์ แก่ ประชาชน และมาตรา 331 คຸ້ມครองข้อความ ของ คู่ความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล

มาตรา 329 มีเงื่อนไขร่วมของทุกกรณีคือการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความ “โดยสุจริต” และแยกเป็นสี่กรณี¹⁶ กรณีที่ใช้บ่อยในคดีออนไลน์คือ (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม เช่น ผู้บริโภคที่เล่าข้อเท็จจริงของความเสียหายที่ตนได้รับ และ (3) ติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ เช่น การวิจารณ์การให้บริการหรือการทำงานของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ ข้อเท็จจริงที่ใช้แสดงความจริงใจได้แก่ ถ้อยคำที่ใช้ ความพอสมควรแก่เหตุ และความเกี่ยวข้องระหว่างข้อความกับส่วนได้เสียที่อ้าง

มาตรา 330 เปิดให้ผู้ถูกกล่าวหาพิสูจน์ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทเป็นความจริง แล้ว “ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” แต่ห้ามพิสูจน์หากเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน¹⁷ ข้อความที่เป็นความจริงจึงยังเป็นการผิดได้ในบางกรณี ตามที่วิเคราะห์ไว้ในบทความ โปสต์เรื่องจริง ผิดหมิ่นประมาทไหม

มาตรา 331 ใช้กับคู่ความหรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล เพื่อ ประโยชน์ แก่ คดี ของ ตน¹⁸ ข้อความเดียวกัน เมื่อนำไป เผยแพร่ ต่อ บน สื่อ สังคมออนไลน์ ไม่ได้อยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล จึงอยู่นอกขอบเขตของมาตรานี้

การเลือกข้อต่อสู้ในเนื้อหาควรทำพร้อมกับการประเมินพยานหลักฐานเรื่องตัวผู้โพสต์ เพราะการอ้างมาตรา 329 หรือ 330 มีผลเท่ากับยอมรับว่าเป็นผู้แสดงข้อความนั้น ถ้าตัวผู้โพสต์ยังเป็นประเด็นที่ฝ่ายผู้เสียหายพิสูจน์ไม่ได้ ลำดับของข้อต่อสู้จึงมีผลต่อผลคดีโดยตรง

การยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ และผลต่อข้อหาอื่น

ในความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความโดยถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2) และยอมความได้จนกว่าคดีถึงที่สุดตามมาตรา 35 ผลนี้ใช้เฉพาะ ข้อหา ที่ยอมความได้ ข้อหาอื่นยังสอบสวน และ ฟ้อง ต่อ ได้ตามมาตรา 126

มาตรา 39 (2) บัญญัติว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป “ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย”¹⁹ และมาตรา 35 วรรคท้ายบัญญัติว่า “คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้”²⁰ การยุติคดีหมิ่นประมาทด้วยการยอมความจึงทำได้ทั้งในชั้นสอบสวน ชั้นศาลชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ และชั้นฎีกา

เมื่อคดีมีทั้งข้อหาที่ยอมความได้และข้อหาที่ยอมความไม่ได้ มาตรา 126 วางหลักว่า “ในคดีซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอน คำร้องทุกข์ เช่นนั้น ย่อม ไม่ ตัด อำนาจ พนักงานสอบสวน ที่จะ สอบสวน หรือ พนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น” ในมาตรา 14 และมาตรา 16 ของ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ส่วนที่ยอมความได้มีเพียงมาตรา 14 วรรคสอง กับมาตรา 16 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ข้อตกลงยอมความจึงควรระบุข้อหาทุกข้อที่ยอมความได้ และระบุการถอนคำร้องทุกข์ของแต่ละข้อหาให้ชัด

ข้อตกลงยอมความในคดีหมิ่นประมาทออนไลน์มักมีเงื่อนไขเรื่องการลบข้อความ การเผยแพร่คำขอโทษ และค่าเสียหาย ข้อตกลงควรกำหนดเวลาปฏิบัติตามเงื่อนไขแต่ละข้อ และกำหนดเวลาให้ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ให้ชัด เพื่อไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งภายหลังว่าการยอมความสมบูรณ์แล้วหรือยัง การลบข้อความภายหลังไม่ทำให้ความผิดที่สำเร็จแล้วกลับไม่เป็นความผิด เพราะมาตรา 326 สำเร็จเมื่อใส่ความต่อบุคคลที่สามแล้ว

หลักกฎหมายเปรียบเทียบ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และอังกฤษ

กฎหมายญี่ปุ่นให้ฟ้องคดีทำลายชื่อเสียงได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 232 ฝรั่งเศส นับอายุความ สาม เดือน จาก วัน กระทำ และให้ผู้ถูกฟ้อง แจ้ง พยาน พิสูจน์ ความจริง ภายในสิบวันตามรัฐบัญญัติเสรีภาพของสื่อ ค.ศ. 1881 ส่วนอังกฤษและเวลส์ยกเลิกความผิดอาญฐานหมิ่นประมาทแล้วตามกฎหมายปี ค.ศ. 2009 มาตรา 73

ญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 230 วรรคหนึ่ง ลงโทษผู้ที่เปิดเผยข้อเท็จจริงต่อสาธารณะจนทำลายชื่อเสียงของผู้อื่น “โดยไม่คำนึงว่าข้อเท็จจริงนั้นมีอยู่จริงหรือไม่” ด้วยโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนเยน²¹ ข้อยกเว้นอยู่ในมาตรา 230 ทวิ ซึ่งยกเว้นโทษเมื่อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ วัตถุประสงค์มุ่งประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง ส่วนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การพิสูจน์ความจริง อย่างเดียว ก็เพียงพอ²² มาตรา 232 วรรคหนึ่งบัญญัติให้ความผิดในหมวดนี้ฟ้องคดีได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 235 กำหนดให้ยื่นคำร้องทุกข์ภายในหกเดือนนับแต่วันที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด และมาตรา 198 วรรคสอง กำหนดให้แจ้งผู้ต้องสงสัยก่อนสอบปากคำว่าไม่จำเป็นต้องให้ถ้อยคำที่ขัดต่อความสมัครใจของตน²³

ฝรั่งเศส รัฐบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพของสื่อ ลงวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 1881 มาตรา 29 วรรคหนึ่ง นิยามการหมิ่นประมาท ว่าเป็น การกล่าวอ้าง หรือ กล่าวหา ข้อเท็จจริงที่ กระทบ เกียรติ หรือ ความนับถือ ของ บุคคล²⁴ มาตรา 55 วรรคหนึ่งกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องที่ประสงค์จะพิสูจน์ความจริงของข้อเท็จจริง ต้องแจ้งข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานภายในสิบวันนับแต่ได้รับหมายเรียก²⁵ และมาตรา 65 วรรคหนึ่งกำหนดอายุความทั้งคดีอาญา และ คดีแพ่ง ไว้ สาม เดือน นับแต่ วันที่ กระทำความผิด หรือ วันที่ มี การ สอบสวน หรือ ดำเนินคดี ครั้ง สุดท้าย²⁶

อังกฤษและเวลส์ Coroners and Justice Act 2009 (พระราชบัญญัติว่าด้วยการไต่สวนการตายและกระบวนการยุติธรรม ค.ศ. 2009) มาตรา 73 ยกเลิกความผิดอาญาตามคอมมอนลอว์ (กฎหมายที่ศาลวางหลักสืบต่อกันมา) ฐาน defamatory libel (หมิ่นประมาทด้วยการเผยแพร่)²⁷ ข้อพิพาทเรื่องหมิ่นประมาทจึงเหลือเฉพาะ คดีแพ่ง และ Defamation Act 2013 (พระราชบัญญัติว่าด้วยการหมิ่นประมาท ค.ศ. 2013) กำหนดข้อต่อสู้หลักไว้สามประการ คือ ความจริงในสาระสำคัญ (มาตรา 2) ความเห็นโดยสุจริต (มาตรา 3) และการเผยแพร่เรื่องที่เป็นประโยชน์สาธารณะโดยเชื่ออย่างมีเหตุผลว่าการเผยแพร่เป็นประโยชน์สาธารณะ (มาตรา 4)²⁸

ประเด็น	ไทย	ญี่ปุ่น	ฝรั่งเศส	อังกฤษและเวลส์
ลักษณะของคดี	คดีอาญา ความผิดอันยอมความได้ (ป.อ. ม.333)	คดีอาญา ต้องมีคำร้องทุกข์ (ป.อ.ญี่ปุ่น ม.232)	คดีอาญาตามรัฐบัญญัติ ค.ศ. 1881	คดีแพ่งเท่านั้น (กฎหมาย ค.ศ. 2009 ม.73)
จุดเริ่มต้นอายุความ	วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำ สามเดือน (ป.อ. ม.96)	วันที่รู้ตัวผู้กระทำ หกเดือน (ป.วิ.อ.ญี่ปุ่น ม.235)	วันที่กระทำความผิด สามเดือน (ม. 65)	ไม่มีอายุความทางอาญา เพราะไม่มีความผิดอาญาแล้ว
ข้อต่อสู้เรื่องความจริง	พิสูจน์ได้ เว้นเรื่องส่วนตัวที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน (ป.อ. ม.330)	ต้องเป็นประโยชน์สาธารณะ มุ่งประโยชน์สาธารณะ และพิสูจน์ได้ (ม.230 ทวิ)	พิสูจน์ได้ ต้องแจ้งพยานภายในสิบวัน (ม.55)	ความจริงในสาระสำคัญ (Defamation Act 2013 ม. 2)
สิทธิไม่ให้การ	ต้องแจ้งก่อนถามคำให้การ (ป.วิ.อ. ม.134/4)	ต้องแจ้งก่อนสอบปากคำ (ป.วิ.อ.ญี่ปุ่น ม.198 วรรคสอง)	-	-

ข้อสรุปสำหรับผู้ต้องหาในคดีไทยมีสามประการ ประการที่หนึ่ง กฎหมายไทยยังคงโทษจำคุกสำหรับการหมิ่นประมาท ต่างจากอังกฤษที่ถอนเรื่องนี้ออกจากกฎหมายอาญาแล้ว แต่ผู้การดำเนินคดีไว้กับเจตจำนงของผู้เสียหายเช่นเดียวกับญี่ปุ่น การตรวจคำร้องทุกข์และการเจรจายอมความจึงเป็นเครื่องมือหลักของฝ่ายผู้ต้องหา ประการที่สอง อายุความไทยนับจากวันที่ผู้เสียหายรู้ ไม่ใช่วันที่โพสต์เหมือนฝรั่งเศส ฝ่ายผู้ต้องหาจึงต้องพิสูจน์วันที่ผู้เสียหายรู้ตัวผู้โพสต์ ประการที่สาม ข้อต่อสู้เรื่องความจริงตามมาตรา 330 ไม่ได้บังคับ

ให้แสดงประโยชน์สาธารณะทุกกรณีอย่างมาตรา 230 ทวิ ของญี่ปุ่น ข้อห้ามพิสูจน์มีเฉพาะเรื่องส่วนตัวที่
การพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และ แม้กฎหมายไทย ไม่มี กำหนดสืบ วัน อย่าง ฝรั่งเศส พยาน
หลักฐานเรื่องความจริงก็ควรเตรียมไว้ตั้งแต่ชั้นสอบสวน

เกี่ยวกับผู้วิเคราะห์

เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด ดูแลคดีหมิ่นประมาท หมิ่น
ประมาทออนไลน์ และคดีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ทั้งฝ่ายผู้เสียหาย
และฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ประวัติและการศึกษา

คำถามที่พบบ่อย

คำถามที่ผู้ถูกแจ้งความหมิ่นประมาทออนไลน์ถามบ่อยเกี่ยวกับหมายเรียก สิทธิไม่ให้การ อายุความ การ
ยอมความ และการลบโพสต์ คำตอบอ้างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 326 และ 333 ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 126 134 และ 134/4 และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 และ 16

ได้รับหมายเรียกผู้ต้องหาคดีหมิ่นประมาท หมายความว่าถูกตัดสินว่าผิดแล้วหรือไม่

ไม่ใช่ หมายเรียกผู้ต้องหาเป็นขั้นตอนของพนักงานสอบสวนเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและถามคำให้การ ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 กำหนดให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหา
ก่อน แล้วจึงแจ้งข้อหา การวินิจฉัยว่ามีความผิดหรือไม่เป็นอำนาจของศาล

ไม่ให้การในชั้นสอบสวนได้หรือไม่

ได้ มาตรา 134/4 กำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งก่อนถามคำให้การว่าผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็
ได้ และมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟัง ถ้าผู้ต้องหาไม่ให้การ พนักงานสอบสวนต้องบันทึกไว้
ถ้อยคำที่ได้มาก่อนแจ้งสิทธิรับฟังพิสูจน์ความผิดไม่ได้

ผู้เสียหายแจ้งความเกินสามเดือนแล้ว คดียังดำเนินต่อไปหรือไม่

ถ้าผู้เสียหายร้องทุกข์เกินสามเดือนนับแต่วันที่มีรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 อายุความเริ่มนับเมื่อรู้ครบทั้งสอง ประการตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1011/2532 และการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานไม่ใช่คำร้องทุกข์ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6644/2549

ยอมความในคดีหมิ่นประมาทแล้ว ข้อหาตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์จะจับไปด้วยหรือไม่

ระบุเฉพาะข้อหาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ได้แก่ มาตรา 14 วรรคสอง และมาตรา 16 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ข้อหาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว เช่น มาตรา 14 (4) ยังสอบสวนและฟ้องต่อไปได้ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 บัญญัติว่าการถอนคำร้องทุกข์ไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในคดีประเภทนั้น

ลบโพสต์แล้ว ยังมีความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 สำเร็จเมื่อใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามแล้ว การลบข้อความภายหลังจึงไม่ทำให้การกระทำที่สำเร็จแล้วกลับไม่เป็นความผิด การลบข้อความมักเป็นเงื่อนไขหนึ่งของ ข้อตกลง ยอมความ ซึ่งทำให้สิทธิ นำ คดีอาญา มา ฟ้อง ระบุ รับ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

เชิงอรรถ ตัวบทกฎหมายและคำพิพากษาที่อ้างอิง

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้อันตรายถึงชีวิต หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”
มาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” (มาตรา 326 และ 328 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2535)
มาตรา 333 วรรคหนึ่ง “ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” วรรคสอง “ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”
2. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 333 “ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”
3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคหนึ่ง “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง” วรรคสอง “แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

4. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 “ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ”
5. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคหนึ่ง “เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใด ซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถาม ชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ”
6. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 วรรคหนึ่ง “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือซึ่งมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรกและให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย (1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว (2) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน (3) ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร (4) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย”
7. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/3 “ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้”
8. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า (1) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ (2) ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้ คำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้ ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”
9. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) “คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ
10. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6644/2549 (ป.วิ.อ. มาตรา 2 (7), 120, 121 วรรคสอง) ย่อคำพิพากษา: “ความผิดฐานหมิ่นประมาทตาม ป.อ. มาตรา 326 และ 328 เป็นความผิดอันยอมความได้ตาม ป.อ. มาตรา 333 พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 วรรคสอง แต่ข้อความในรายงานประจำวันรับแจ้ง เป็นหลักฐาน ระบุแต่เพียงว่าผู้เสียหายทั้งสามมาแจ้งความไว้เป็นหลักฐานเพื่อจะได้นำเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูงเพื่อพิจารณาต่อไป จึงมิใช่เป็นการมอบคดีให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ ตามกฎหมาย ไม่เป็น คำร้องทุกข์ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (7) เพราะ ขณะ แจ้ง ยังมีได้ มีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ” ... “การสอบสวน ความผิดฐานนี้ ต่อมาภายหลัง จึงเป็นการไม่ชอบ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในฐานความผิดดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา 120”
11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1011/2532 (ป.อ. มาตรา 95, 96, 326) ย่อคำพิพากษา: “อายุความในการ ร้องทุกข์ สำหรับ ความผิดอันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 มีกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดประกอบกันทั้งสองประการ กฎหมายหาได้บัญญัติให้พ้นอายุความร้องทุกข์ตั้งแต่วันที่จำเลยกระทำความผิดไม่ ... เมื่อโจทก์ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในวันที่ 13 เมษายน 2528ซึ่งอยู่ภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด แม้โจทก์นำคดีมาฟ้องหลังจากวันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเกินสามเดือนแต่ยังอยู่ภายในกำหนดอายุความตามมาตรา 95 คดีของโจทก์ก็ไม่ขาดอายุความ.”
12. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 8) วรรคหนึ่ง “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา (2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ

หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน (3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ (5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)” วรรคสอง “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

13. คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 2778/2561 ย่อ คำพิพากษา เริ่ม ว่า “พ.ร.บ.ว่าด้วยการ กระทำความผิด เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ.2560 มีผล ใช้ บังคับ นับแต่ วันที่ 24 พฤษภาคม 2560 อัน เป็นเวลา ระหว่าง พิจารณา ของ ศาลฎีกา โดย ความใน มาตรา 8 ให้ ยกเลิก ความใน มาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และ ...” บทวิเคราะห์ฉบับเต็มอยู่ในบทความ ฎีกา 2778/2561
14. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 16 (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 10) วรรคหนึ่ง “ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” วรรคสอง “ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดต่อภาพของผู้ตาย และการกระทำนั้นน่าจะทำให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง” วรรคสาม “ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยสุจริต อันเป็นการติดชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ผู้กระทำไม่มีความผิด” วรรคสี่ “ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้” วรรคห้า “ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือ บุตรของผู้เสียหาย ร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”
15. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4403/2566 (ป.อ. มาตรา 91, 328; พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 14 (4)) ย่อคำพิพากษา: “...ความผิดทั้ง 2 ฐานดังกล่าว มีองค์ประกอบของความผิดที่แตกต่างกัน สามารถแยกเจตนาของการกระทำความผิดออกจากกันได้อย่างชัดเจน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดสองกรรมต่างกัน ต้องลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดตาม ป.อ. มาตรา 91”
16. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 “ผู้ใดแสดงความคิดเห็น หรือข้อความใดโดยสุจริต (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม (2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ (3) ติดชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ (4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”
17. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 330 “ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน”
18. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 331 “คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็น หรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”
19. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 126 วรรคหนึ่ง “ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้” วรรค สอง “ในคดี ซึ่งมี ไซ่ ความผิดต่อส่วนตัว การ ถอน คำร้องทุกข์ เช่นนั้น ย่อม ไม่ ตัด อำนาจ พนักงานสอบสวน ที่จะสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น”
มาตรา 39 “สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้ ... (2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย”

20. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 “คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาจะยื่นเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตหรือมิอนุญาตให้ถอนก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรประการใด ถ้าคำร้องนั้นได้ยื่นในภายหลังเมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้ว ให้ถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดคำแถลงของจำเลยไว้ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้าน ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย”
21. 刑法 第二百三十条第一項「公然と事実を摘示し、人の名誉を毀損した者は、その事実の有無にかかわらず、三年以下の拘禁刑又は五十万円以下の罰金に処する。」第二百三十二条第一項「この章の罪は、告訴がなければ公訴を提起することができない。」
刑事訴訟法 第二百三十五条「親告罪の告訴は、犯人を知った日から六箇月を経過したときは、これを行うことができない。ただし、刑法第二百三十二条第二項の規定により外国の代表者が行う告訴及び日本国に派遣された外国の使節に対する同法第二百三十条又は第二百三十一条の罪につきその使節が行う告訴については、この限りでない。」(laws.e-gov.go.jp ฉบับที่ใช้บังคับปัจจุบัน, คำแปลภาษาอังกฤษในฐานข้อมูล Japanese Law Translation ไม่ใช่ตัวบททางการ) (คำแปลโดยผู้เขียน: ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 230 วรรคหนึ่ง ผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงต่อสาธารณะและทำลายชื่อเสียงของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนเยน โดยไม่คำนึงว่าข้อเท็จจริงนั้นมียุติหรือไม่มี, มาตรา 232 วรรคหนึ่ง ความผิดในหมวดนี้ จะฟ้องคดีอาญาได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 235 คำร้องทุกข์ในความผิดที่ต้องมีคำร้องทุกข์ ยื่นไม่ได้เมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด เว้นแต่คำร้องทุกข์ของผู้แทนรัฐต่างประเทศหรือของทูตต่างประเทศตามที่มาตรานี้บัญญัติไว้)
22. 刑法 第230条の2 「前条第一項の行為が公共の利害に関する事実に係り、かつ、その目的が専ら公益を図ることにあったと認める場合には、事実の真否を判断し、真実であることの証明があったときは、これを罰しない。前項の規定の適用については、公訴が提起されるに至っていない人の犯罪行為に関する事実は、公共の利害に関する事実とみなす。前条第一項の行為が公務員又は公選による公務員の候補者に関する事実に係る場合には、事実の真否を判断し、真実であることの証明があったときは、これを罰しない。」(มาตรา 230 ทวิ คำแปล โดย ผู้เขียน: ถ้า การกระทำ ตาม มาตรา ก่อน วรรค หนึ่ง เกี่ยวกับ ข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ สาธารณะ และ วัตถุประสงค์ มุ่ง ประโยชน์สาธารณะ เป็นสำคัญ ให้วินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงจริงหรือเท็จ และเมื่อพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง ไม่ต้องรับโทษ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลที่ยังไม่ถูกฟ้องคดี ให้ถือเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์สาธารณะ ถ้าการกระทำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง ไม่ต้องรับโทษ) ที่มา: laws.e-gov.go.jp
23. 刑事訴訟法 (昭和二十三年法律第百三十一号) 第198条第2項 「前項の取調に際しては、被疑者に対し、あらかじめ、自己の意思に反して供述をする必要がない旨を告げなければならない。」(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 198 วรรคสอง คำแปลโดยผู้เขียน: ในการสอบปากคำตามวรรคก่อน ต้องแจ้งผู้ต้องสงสัยล่วงหน้าว่าไม่จำเป็นต้องให้ถ้อยคำที่ขัดต่อความสมัครใจของตน) ที่มา: laws.e-gov.go.jp
24. Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse, article 29, alinéa 1 : « Toute allégation ou imputation d'un fait qui porte atteinte à l'honneur ou à la considération de la personne ou du corps auquel le fait est imputé est une diffamation. » (รัฐบัญญัติว่าด้วยเสรีภาพของสื่อ ค.ศ. 1881 มาตรา 29 วรรคหนึ่ง คำแปลโดยผู้เขียน: การกล่าวอ้างหรือกล่าวหาข้อเท็จจริงใดที่กระทบเกียรติหรือความนับถือของบุคคลหรือองค์กรที่ถูกกล่าวหา เป็นการหมิ่นประมาท) ที่มา: legifrance.gouv.fr LEGIARTI000006419790
25. Loi du 29 juillet 1881, article 55, alinéa 1 : « Quand le prévenu voudra être admis à prouver la vérité des faits diffamatoires, conformément aux dispositions de l'article 35 de la présente loi, il devra, dans le délai de dix jours après la signification de la citation, faire signifier au ministère public ou au plaignant au domicile par lui élu, suivant qu'il est assigné à la requête de l'un ou de l'autre : » (มาตรา 55 วรรคหนึ่ง คำแปลโดยผู้เขียน: เมื่อผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะพิสูจน์

ความจริงของข้อเท็จจริงที่เป็นการหมิ่นประมาทตามมาตรา 35 ต้องแจ้งต่อพนักงานอัยการหรือผู้ร้องทุกข์ ณ ภูมิลำเนาที่ผู้นั้นเลือกไว้ ภายในสิบวันนับแต่ได้รับหมายเรียก ตามแต่ว่าถูกฟ้องโดยฝ่ายใด ซึ่งรายการต่อไปนี้ ที่มา: legifrance.gouv.fr
LEGIARTI000006419835

26. Loi du 29 juillet 1881, article 65, alinéa 1 : « L'action publique et l'action civile résultant des crimes, délits et contraventions prévus par la présente loi se prescriront après trois mois révolus, à compter du jour où ils auront été commis ou du jour du dernier acte d'instruction ou de poursuite s'il en a été fait. » (มาตรา 65 วรรคหนึ่ง คำแปลโดยผู้เขียน: คดีอาญาและคดีแพ่งที่เกิดจากความผิดตามรัฐบัญญัตินี้ ขาดอายุความเมื่อพ้นสามเดือนเต็ม นับแต่วันกระทำความผิด หรือนับแต่วันที่มีการสอบสวนหรือดำเนินคดีครั้งสุดท้ายถ้ามี) ที่มา: legifrance.gouv.fr LEGIARTI000006419866
27. Coroners and Justice Act 2009, section 73: "The following offences under the common law of England and Wales and the common law of Northern Ireland are abolished: (a) the offences of sedition and seditious libel; (b) the offence of defamatory libel; (c) the offence of obscene libel." (คำแปลโดยผู้เขียน: ให้ยกเลิกความผิดตามคอมมอนลอว์ (กฎหมายจารีตประเพณีที่ศาลวางหลัก) ของอังกฤษและเวลส์และของไอร์แลนด์เหนือ ดังต่อไปนี้ (ก) ความผิดฐานยุยงปลุกปั่นและการเผยแพร่ข้อความยุยงปลุกปั่น (ข) ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการเผยแพร่ (ค) ความผิดฐานเผยแพร่ข้อความลามก) ที่มา: legislation.gov.uk/ukpga/2009/25/section/73
28. Defamation Act 2013, section 2(1): "It is a defence to an action for defamation for the defendant to show that the imputation conveyed by the statement complained of is substantially true." Section 3(1) ถึง (3): "(1) It is a defence to an action for defamation for the defendant to show that the following conditions are met. (2) The first condition is that the statement complained of was a statement of opinion. (3) The second condition is that the statement complained of indicated, whether in general or specific terms, the basis of the opinion." Section 4(1): "It is a defence to an action for defamation for the defendant to show that: (a) the statement complained of was, or formed part of, a statement on a matter of public interest; and (b) the defendant reasonably believed that publishing the statement complained of was in the public interest." (คำแปลโดยผู้เขียน: มาตรา 2 (1) จำเลยในคดีหมิ่นประมาทต่อผู้ได้ว่าข้อกล่าวหาที่ข้อความ สื่อ ออกมา เป็นความจริงในสาระสำคัญ มาตรา 3 (1) ถึง (3) จำเลยต่อสู้ได้เมื่อข้อความ เป็นการแสดง ความเห็น และข้อความระบุด้านของความเห็นนั้นไม่ว่าโดยทั่วไปหรือโดยเฉพาะ มาตรา 4 (1) จำเลยต่อสู้ได้เมื่อข้อความ เป็นหรือเป็นส่วนหนึ่งของข้อความในเรื่องที่เป็นประโยชน์สาธารณะ และจำเลยเชื่ออย่างมีเหตุผลว่าการเผยแพร่เป็นประโยชน์สาธารณะ) ที่มา: legislation.gov.uk/ukpga/2013/26

ตัวบทประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 326 328 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) 39 121 126 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 16 ตรวจสอบฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) เมื่อ 24 กันยายน 2569 ตัวบทมาตราอื่นของกฎหมายไทยตรวจสอบสองแหล่ง (legardy.com และ drthawip.com) เมื่อ 25 กันยายน 2569 คำพิพากษาศาลฎีกาตรวจสอบฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th) ตัวบทต่างประเทศตรวจสอบกับ laws.e-gov.go.jp, legifrance.gouv.fr และ legislation.gov.uk เมื่อ 24 ถึง 25 กันยายน 2569

